

ЕВРОПЕЙСКИ НАДЗОРЕН ОРГАН ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ

Резюме на становището на Европейския надзорен орган по защита на данните относно ефективното прилагане на законодателството в икономиката на цифровото общество

(Пълният текст на това становище може да се намери на английски, френски и немски език на уебсайта на ЕНОЗД www.edps.europa.eu)

(2016/C 463/09)

Обработката на лична информация е крайно необходима при базираните в интернет услуги. В Стратегията на ЕС за цифров единен пазар е отчетен потенциалът на технологиите и услугите, за които данните са важен двигател. Такива услуги по интернет станаха зависими от прикрито следене на хора, които по принцип не познават характера и обхвата на това следене. Фирми с господстващо положение на тези пазари могат да успеят да попречат на нови участници да се конкурират за фактори, които е възможно да са от полза за правата и интересите на отделни лица, и могат да наложат несправедливи условия, равнищилни на злоупотреба с потребителите. Нарастващите несъответствия между доставчиците и потребителите на базираните в интернет услуги може да намалят възможностите за избор, иновациите и предпазните мерки за неприкосновеността на личния живот. Тези несъответствия може също така да увеличат ефективната цена (в резултат на разкриване на лични данни) далеч над равнището, което може да се очаква на напълно конкурентни пазари.

През 2014 г. ЕНОЗД публикува Предварително становище относно защитата на личния живот и конкуренцията в ерата на огромното количество данни. Установихме тенденция, въпреки очевидни полезни взаимодействия като прозрачност, отчетност, възможност за избор и благосъстояние, на откъслено прилагане правилата на ЕС за защита на личните данни, защита на потребителите и контрол на прилагането на антитръстовите правила и сливането. Поради тази причина иницирахме обсъждане относно начините, по които целите и стандартите на ЕС могат да се прилагат по-цялостно. В настоящото ново становище се твърди, че Стратегията за цифров единен пазар представлява възможност за последователен подход и Предварителното становище от 2014 г. се актуализира с някои практически препоръки до институциите на ЕС за преодоляване на тези проблеми. То е в отговор на нарастващите безпокойства, че концентрацията в цифровите пазари може да навреди на интересите на физическите лица като субекти на данни и потребители.

При изпълнение на европейското законодателство институциите и органите на ЕС и националните органи са длъжни да защитават правата и свободите, установени в Хартата на основните права на ЕС. Някои от тези разпоредби, включително правата на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни, на свобода на изразяването и недискриминацията, са застрашени от преобладаващите днес норми и поведение в кибернетичното пространство. ЕС разполага вече с достатъчно инструменти за избягване на изкривяването на пазарните условия, което действа против интересите на отделния човек и на обществото като цяло. Възможно е някои практики на цифровите пазари да нарушават две или повече действащи правни рамки, всяка от които се основава на концепцията за „справедливост“. Подобно на няколко проучвания през последните месеци, ние също призоваваме за по-добър диалог, извличане на поуки и дори сътрудничество между регулаторите на поведението в цифровата среда. Подчертаваме също така необходимостта ЕС да създаде условия онлайн, както и офлайн, в които правата и свободите от Хартата могат да се развиват успешно.

Ето защо в настоящото становище се препоръчва създаване на Цифрова клирингова къща за прилагане на законодателството в цифровия сектор на ЕС — доброволна мрежа на регулаторни органи за обмен на информация, доброволно и в рамките на съответните им компетенции, относно евентуални злоупотреби в цифровата екосистема и най-ефективния начин за справяне с тях. Това следва да се допълни с насоки за съгласувано прилагане на правилата, защитаващи физическите лица, от страна на регулаторите. Препоръчваме също така институциите на ЕС, с участието на външни експерти, да проучат създаването на общо пространство в интернет, в което, в съответствие с Хартата, физическите лица да могат да общуват, без да бъдат следени. И накрая, препоръчваме да бъдат актуализирани правилата за извършване на контрол върху сливанията, от страна на органите, с цел по-добра защита на неприкосновеността на личния живот, личните данни и свободата на изразяване.

I. ОТКРИВАНЕ НА ОБСЪЖДАНИЯТА

1. Предистория и структура на настоящото становище

В нашето Предварително становище от 2014 г. „Защита на личния живот и конкуренция в ерата на огромното количество данни“ (наричано по-долу „Първоначалното становище“) беше извършено сравнение между правните рамки за защита на данните, конкуренцията и потребителите, при което се стигна до заключението, че има някои очевидно полезни

взаимодействия в контекста на цифровите пазари ⁽¹⁾. Направихме няколко предварителни препоръки за институциите на ЕС, които бяха уточнени на работен форум, организиран от ЕНОЗД през юни 2014 г. ⁽²⁾, включващи следните дейности:

1. по-добро формулиране на „стойността“ на личните данни в цифровите пазари и преглед на подходите към пазарния анализ, по-специално за базираните в интернет услуги като „безплатни“, с ретроспективен или *ex post* анализ на въздействието на решенията за прилагане на законодателството;
2. обсъждане на начини за насърчаване на технологиите за подобряване на защитата на личния живот като конкурентно предимство;
3. преглед на законодателството на ЕС и значението му за цифровите пазари на XXI век;
4. обсъждане на практически стъпки за сътрудничество между органите, включително по-тесен диалог и съвместни разследвания.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Правата на човека бяха разгледани като начин за предпазване на физическите лица от намеса. Антитръстовите правила произтичат от политически решения за спиране на монополните злоупотреби в полза на обществото като цяло. Изгънката бе ролята на правата на потребителите като бариера пред злоупотреби от страна на търговците.

Възможностите на огромното количество данни за насърчаване на производителността и взаимовръзките следва да бъдат съпътствани от предпазни мерки за защита на тези големи бази данни. През последните години ЕС се утвърди като лидер в надпреварата към върха в областта на нормите за неприкосновеност на личния живот в цифровата сфера. Общият регламент относно защитата на данните е еталон за защита на личните данни в цифровата икономика. За развитието на цифрова икономика и общество, основани на ценностите на ЕС, Съюзът може да направи още повече с наличните инструменти за осигуряване на продукти и услуги, зачитащи неприкосновеността на личния живот и утвърждаващи основните права. По-голяма прозрачност, справедливо третиране, реална възможност за избор, недопускане на затваряне на пазара за схеми без проследяване — всички тези цели са напълно съвместими и взаимно допълващи се.

Стратегията за цифров единен пазар е правилната възможност за ЕС с цел извършване на последователни действия за постигането на тези цели. Ефективното прилагане на съществуващите правила в законодателството на ЕС е от първостепенно значение. Убедени сме, че нашите препоръки за клирингова къща за прилагане на законодателството в цифровата сфера, заедно с по-цялостен подход към концентрацията, както и насърчаването на общо пространство, основано на ценностите на ЕС, ще бъдат важни стъпки към напредък. Във време, когато законите за защита на данните и законите за неприкосновеност на личния живот се разпространяват в целия свят, това следва да бъде платформа за прокарване на повече мостове към други райони на света, създаваща възможност за по-добър диалог и сътрудничество с всички държави, изправени пред същото предизвикателство във връзка с цифровизацията.

Това не е последната дума в настоящото обсъждане. ЕНОЗД възнамерява и занапред да насърчава дебатите и да спомага за спиране на откъслечното прилагане, което е пречка за защитата на интересите и правата на човека.

Съставено в Брюксел на 23 септември 2016 година.

Giovanni BUTTARELLI

Европейски надзорен орган по защита на данните

⁽¹⁾ Предварително становище на ЕНОЗД „Защита на личния живот и конкуренция в ерата на огромното количество данни, взаимодействие между защитата на данните, конкурентното право и защитата на потребителите в цифровата икономика“, март 2014 г.

⁽²⁾ „Доклад на работен форум относно неприкосновеността на личния живот, потребителите, конкуренцията и огромното количество данни, 2 юни 2014 г.“; <https://secure.edps.europa.eu?EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/consultation/Big%20data>